

กระทู้ถามที่ ๑๑๒๓ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ปัญหาที่อยู่อาศัยและมาตรการเยียวยาที่เหมาะสมและเป็นธรรมของประชาชนที่ถูกเวนคืนที่ดิน
ในโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ดังต่อไปนี้

เนื่องด้วยโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อมสามสนามบิน เป็นโครงการที่เชื่อมต่อ ๓ ท่าอากาศยาน
ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก คือท่าอากาศยานดอนเมือง ท่าอากาศยาน
สุวรรณภูมิ และท่าอากาศยานอู่ตะเภา เพื่อให้การเดินทางและขนส่งระหว่างจังหวัดในเขตพัฒนาพิเศษ
ภาคตะวันออก รวมถึงจังหวัดหรือภูมิภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น มีการออกแบบ
ให้พื้นที่ก่อสร้างส่วนใหญ่ อยู่ในเขตรถไฟเดิม เพื่อลดผลกระทบการเวนคืนที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัย
บริเวณโดยรอบ อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินโครงการดังกล่าวทำให้การรถไฟแห่งประเทศไทยเวนคืนที่ดิน
ของประชาชน ทำให้ประชาชนต้องสูญเสียแหล่งประกอบอาชีพและรายได้ ซึ่งหลักเกณฑ์เงินชดเชยและ
เยียวยาอาจไม่เพียงพอครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมด เนื่องจากที่ดินที่อยู่อาศัยดังกล่าว
มิใช่เพียงแค่การอยู่อาศัย แต่เป็นพื้นที่ที่ใช้ในการค้าขายและประกอบอาชีพด้วย โดยมีชุมชนเมือง
ตามทางรถไฟที่ได้รับผลกระทบจากโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อม ๓ สนามบินเป็นจำนวนมาก เช่น
ชุมชนบุญร่มไทร เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร โดยมีสถาบันองค์กรพัฒนาชุมชน (พอช.) หน่วยงาน
ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นตัวกลางในการเจรจาระหว่าง
ประชาชนและการรถไฟแห่งประเทศไทย เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันในการเช่าที่ดินเป็นสัญญาระยะยาว
หรือการจัดซื้อที่ดินในนามสหกรณ์เคหสถาน และสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาที่อยู่อาศัย
การก่อสร้างสาธารณูปโภคส่วนกลางและสินเชื่อซื้อที่ดินก่อสร้างบ้านไม่เกิน ๒๕๐,๐๐๐ บาท
ระยะเวลาผ่อนชำระ ๒๐ ปี จึงขอเรียนถามว่า

๑. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีแนวทางการชดเชยเยียวยา
อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมของประชาชนที่ถูกเวนคืนที่ดินในโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
(EEC) อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๒. โครงการช่วยเหลือของสถาบันองค์กรพัฒนาชุมชน (พอช.) ได้มีการออกหลักเกณฑ์กำหนดให้ประชาชนตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อชำระค่าที่ดินหรือที่อยู่อาศัยร้อยละ ๑๐ ของราคาที่อยู่อาศัยหรือบ้านที่จะก่อสร้างซึ่งนับว่าสูงมาก จากปัญหาข้างต้นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สามารถปรับหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับรายได้และสถานะเศรษฐกิจได้หรือไม่ หากประชาชนไม่สามารถชำระได้ หน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ธิษณา ชุณหะวัณ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน

กรุงเทพมหานคร

คำตอบกระทู้ถามที่ ๑๑๒๓ ร.

ของ นางสาวธิษณา ชุมหะวีณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน กรุงเทพมหานคร
เรื่อง ปัญหาที่อยู่อาศัยและมาตรการเยียวยาที่เหมาะสมและเป็นธรรมของประชาชน
ที่ถูกเวนคืนที่ดินในโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

ข้าพเจ้า นายวรารุช ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์ ขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีความสนใจ ดังนี้

คำถามข้อที่ ๑

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีแนวทางการชดเชยเยียวยาอย่าง
เหมาะสมและเป็นธรรมของประชาชนที่ถูกเวนคืนที่ดินในโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)
อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๑

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ขอเรียนว่า เบื้องต้นสถาบันพัฒนา
องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีการสนับสนุนการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและข้อมูลความเดือดร้อน
เพื่อเชื่อมโยงการชดเชยเยียวยาอย่างเหมาะสมกับหน่วยงานและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่มีบทบาทหน้าที่
เกี่ยวข้องในการเยียวยาแก่ประชาชนที่ถูกเวนคืนที่ดินในโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)
ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการของแผนงานและงบประมาณโครงการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย
ผู้มีรายได้น้อยในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาระบบราง เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๖
โดยให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการแก้ไข
ปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาระบบราง พร้อมทั้งเพื่อสร้าง
ความมั่นคงในการอยู่อาศัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อยในทุกมิติ ทั้งด้านกายภาพ
เศรษฐกิจ สุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ซึ่งผู้ได้รับผลกระทบจาก
โครงการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยดังกล่าว ประกอบด้วย ชุมชนบุญร่มไทร เขตราชเทวี ชุมชนหมอเหล็ง
เขตราชเทวี ชุมชนหลังโรงพยาบาลเดชา เขตราชเทวี ชุมชนซอยแดงบุหงา เขตราชเทวี ชุมชน RCA
เขตห้วยขวาง โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้ช่วยเหลือเยียวยา ทั้งด้านการจัดหา
พื้นที่รองรับชุมชนที่ได้รับผลกระทบ โดยเป็นผู้ประสานความร่วมมือกับการรถไฟแห่งประเทศไทย
(เจ้าของที่ดิน) และชุมชน เพื่อจัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ
หารายได้เลี้ยงชีพของผู้อยู่อาศัยภายในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ และนำพื้นที่ของการรถไฟแห่งประเทศไทย
มาให้ชุมชนเช่าเพื่อพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัย อีกทั้งยังช่วยเหลือเยียวยาด้านงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนา
ระบบสาธารณูปโภคภายในพื้นที่ และการสร้างบ้านพักอาศัยตามกรอบงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน

จากรัฐบาลตามโครงการแก้ไขปัญหที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา
ระบบราง โดยมีรายละเอียดการสนับสนุนงบประมาณให้กับผู้ได้รับผลกระทบ ดังนี้

๑) งบประมาณสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และที่อยู่อาศัย
เฉลี่ยครัวเรือนละ ๗๒,๐๐๐ บาท

๒) งบประมาณสนับสนุนช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ เพื่อแบ่งเบาภาระครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ
เฉลี่ยครัวเรือนละ ๗๒,๐๐๐ บาท

คำถามข้อที่ ๒

โครงการช่วยเหลือของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้มีการออกหลักเกณฑ์
กำหนดให้ประชาชนตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อชำระค่าที่ดินหรือที่อยู่อาศัยร้อยละ ๑๐ ของราคาที่อยู่อาศัย
หรือบ้านที่จะก่อสร้างซึ่งนับว่าสูงมาก จากปัญหาข้างต้นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
สามารถปรับหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับรายได้และสถานะเศรษฐกิจได้หรือไม่ หากประชาชน
ไม่สามารถชำระได้ หน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๒

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ขอเรียนว่า สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
(องค์การมหาชน) มีภารกิจหลักในการแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัยให้แก่ชุมชนผู้มีรายได้น้อย ชุมชนแออัด
และชุมชนบุกรุกที่มุ่งเน้นสนับสนุนให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัยภายใต้โครงการ
บ้านมั่นคง โดยมีหลักการในการดำเนินโครงการ ดังนี้

๑) ให้ชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมเป็น “เจ้าของโครงการ” และทำงานร่วมกับ
หน่วยงานท้องถิ่นและภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำสู่การแก้ไขปัญหาของชุมชน

๒) ประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจด้าน
การพัฒนาที่อยู่อาศัยของคนจนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

๓) เชื่อมโยงแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทให้เป็น
ส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาชุมชนและเมืองน่าอยู่ของแผนงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด
กลุ่มจังหวัดภาค และแผนการแก้ไขปัญหาคความยากจน โดยผ่านกระบวนการสำคัญตั้งแต่กระบวนการ
สำรวจข้อมูลครัวเรือน ชุมชน การวางแผนการพัฒนาทั้งเมือง การออกแบบ และการวางผังการพัฒนา
การดำเนินการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค รวมถึงการสร้างระบบสังคมและ
ข้อตกลงการอยู่ร่วมกันภายในชุมชน ในกระบวนการดังกล่าวจะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม
ในการวางแผน การตัดสินใจ การบริหารจัดการ และดำเนินการโดยชุมชนในทุกขั้นตอน ซึ่งเป็น
ระบบการบริหารจัดการแนวใหม่ที่ชุมชนท้องถิ่นได้ร่วมเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิด
ประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการดำเนินงานโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยตามแนวทางโครงการบ้านมั่นคง
ซึ่งไม่ได้กำหนดให้มีการชำระค่าตัวก่อนการใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย แต่กำหนดให้มีการออมทรัพย์

สมทบต่อเนื่องตามกำลังความสามารถให้ครบร้อยละ ๕ หรือร้อยละ ๑๐ ของมูลค่าการก่อสร้างบ้านที่จะก่อสร้างใหม่ (ระยะเวลาการออมทรัพย์เฉลี่ยประมาณ ๑ ปี) โดยกระบวนการออมทรัพย์ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของกลุ่มสมาชิก ซึ่งเป็นเจตนารมณ์สำคัญของโครงการบ้านมั่นคง ในการสร้างวินัยทางการเงินของสมาชิกในชุมชน การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการทางการเงินของคณะกรรมการสหกรณ์ชุมชน โดยการใช้ข้อมูลการออมทรัพย์ในการกำหนดแบบและราคาบ้านที่เหมาะสมของแต่ละครัวเรือน ซึ่งหากมีสมาชิกรายได้ไม่สามารถออมทรัพย์ตามแผนที่กำหนดได้ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และสหกรณ์ชุมชนจะหาแนวทางการอยู่อาศัยที่เหมาะสม เช่น การลดขนาดหรือปรับปรุงแบบบ้าน และการก่อสร้างบ้านกลางในกรณีที่สมาชิกรายได้ไม่มีความสามารถในการออมทรัพย์ได้ เป็นต้น